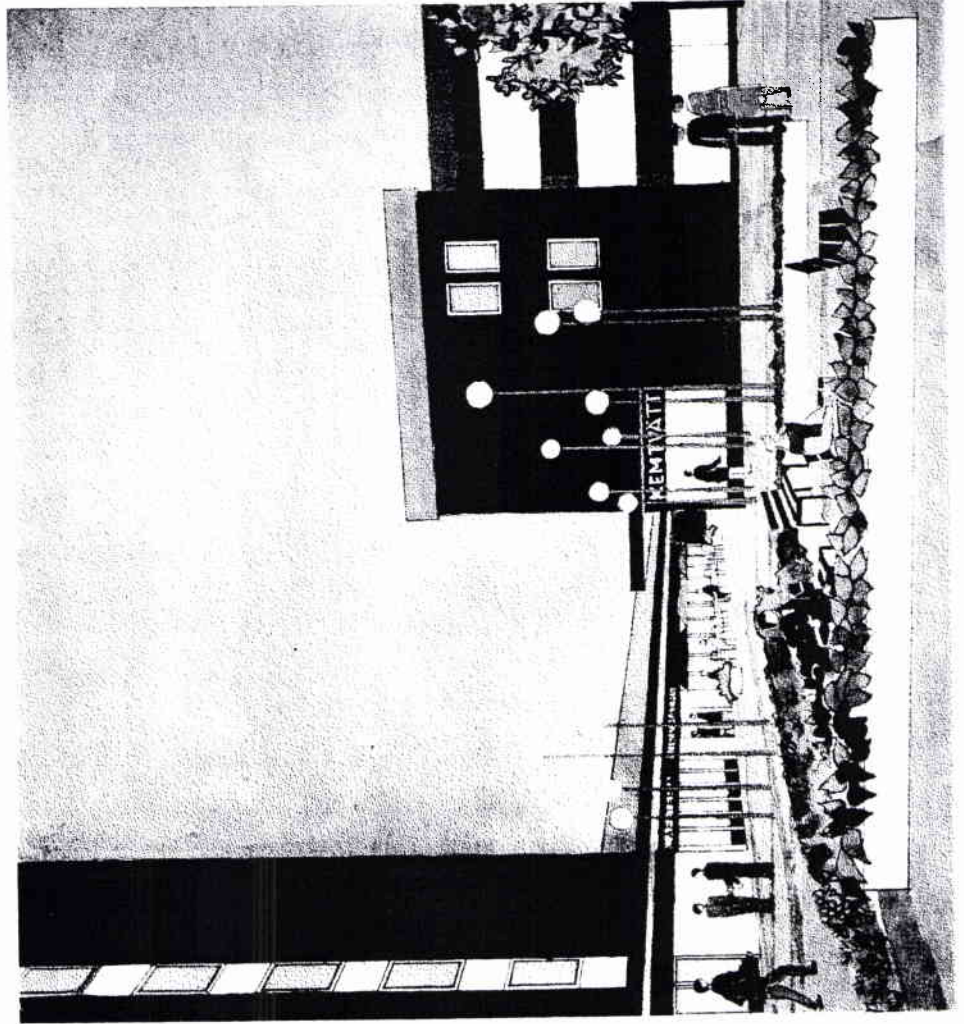

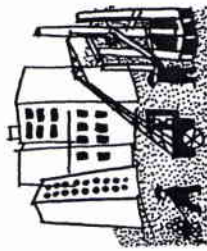
Larsberg

Denna folder gavs ut när
Larsberg var nybyggt 1969.

AFFÄRER OCH KAFETERIA I CENTRUM

	Tel nr	Öppethållande
Snabbköpsbutik med kafeteria		
Norrmalmis Livsmedel öppnar 15.11.1969	767 23 10 767 23 14	Vard 9-18, lörd 9-16, sön- o helgd 13-18. Kafeteria vard 9-20, i öv- rigt enl ovan
Kem-tvättbar		
Martins Kemiska Tvätt öppnar i okt 1969	767 24 34	Vard 9-18, lörd 9-13
Herrfrisör		
Knud From-Pedersén	767 38 38	Vard 9-18, torsd 9-19, lörd 8-13
Damfrisering		
Larsbergssalongen, Inga Hernsjö	765 84 25	Vard 9-18, torsd 9-20, lörd 8-13
Guldsmed		
Bertil Nilsson öppnar i okt 1969		Vard 9-18, lörd 8-13
Banker		
Svenska Handelsbanken	765 00 91	Vard 9.30-16, torsd 16-18.30, lörd stängt
Länssparbanken	765 12 00	Vard 9-16, torsd även 17-18, lörd stängt
Tandläkare		
Christer Helbro öppnar 15.10.1969	765 89 69	
Kontor		
Lokala Skatte- myndigheten Lidingö Fögderi IBM Svenska AB	765 25 85	Vard 9-14, lörd stängt

Välkomna till Larsberg

Välkomna till Larsberg — ett Larsberg som ännu inte är helt färdigt, men som nu i alla fall håller på att få den kontur, som kommer att prägla den fullbordade stadsdelen.

Tills vidare är Ni således nybyggare. Visst har det sina sidor att vara först på plan i ett nytt område. Arbetsbodar och materiel ser man här och var, vissa parkanläggningar och lekplatser är inte färdiga, alla institutioner har inte kommit igång. Men samtidigt har "den första generationen" också vissa fördelar. Det blir Ni som får uppleva Larsberg, när det är som fräschast och nyast och — inte minst — det blir Ni som kommer att ge stadsdelen dess karaktär.

Redan nu kan vi väl vara överens om att Larsberg har stora möjligheter att bli ett verkligt attraktivt område. Vi kan säga det utan att skryta eftersom dess främsta förtjänster inte tillkommit genom våra ansträngningar: närheten till City, den storslagna utsikten, det korta avståndet till centrala storstockholms bästa fritidsområden. Dessutom har Larsberg redan blivit känt som ett aktivt, spännande område, tack vare Era initiativ för att bryta den isolering som paradoxalt nog ofta är störst när grannarna är som närmast.

Om cirka ett år är Larsberg i stort sett "färdigt". Då har nästan ett decennium gått, sedan projekteringsarbetena började. Det var närmare bestämt under åren 1962—64 som ledande män inom staden och statsförvaltningen, arkitekter och byggherrar försökte ana sig till vad en tänkt larsbergsbefolkning skulle ha för önskemål ifråga om bostadsmiljö. Först i dag vet vi hur medel-larsbergaren ser ut; hur gammal han är, hur stor familj han har, hur han disponerar sin våning. Och hans önskemål? De kan knappast mätas förrän om ytterligare tio år.

Är det då möjligt att någonsin bygga en "helt modern" stadsdel? Om man inser att området kommer att fungera in på nästa sekel och att tekniken, den allmänna opinionen och våra kunskaper om sociala sammanhang hela tiden förändras blir svaret onekligen — nej. Men trots att bostadshus och affärsbyggnader är tämligen oflexibla kommer mycket att förändras under årens lopp.

Helt självfallet är vi positiva till alla förslag som syftar till att få Larsberg att fungera än smidigare och bli än vänligare. Och runt Larsberg förändras Lidingö steg för steg. Bara ett stenkast från Er växer snart Gångsätra upp med sjukhus, ålderdomshem och bostäder. En gångbro över södra huvudleden kommer då eventuellt att ge Er möjlighet att promenera direkt till Långängens fritidsområde utan att behöva korsa trafikleder. Om knappt två år står den nya lidingöbron färdig till lättnad för alla som måste ta med bilen in till City. Mellan Lidingö stadshus och Vasaplatsen kommer ett stort affärscentrum att växa fram under 1970-talet. Då får lidingöborna affärer med brett sortiment och lokaler för olika fritids- och kulturaktiviteter, bl a sin efterlängtnade biograf.

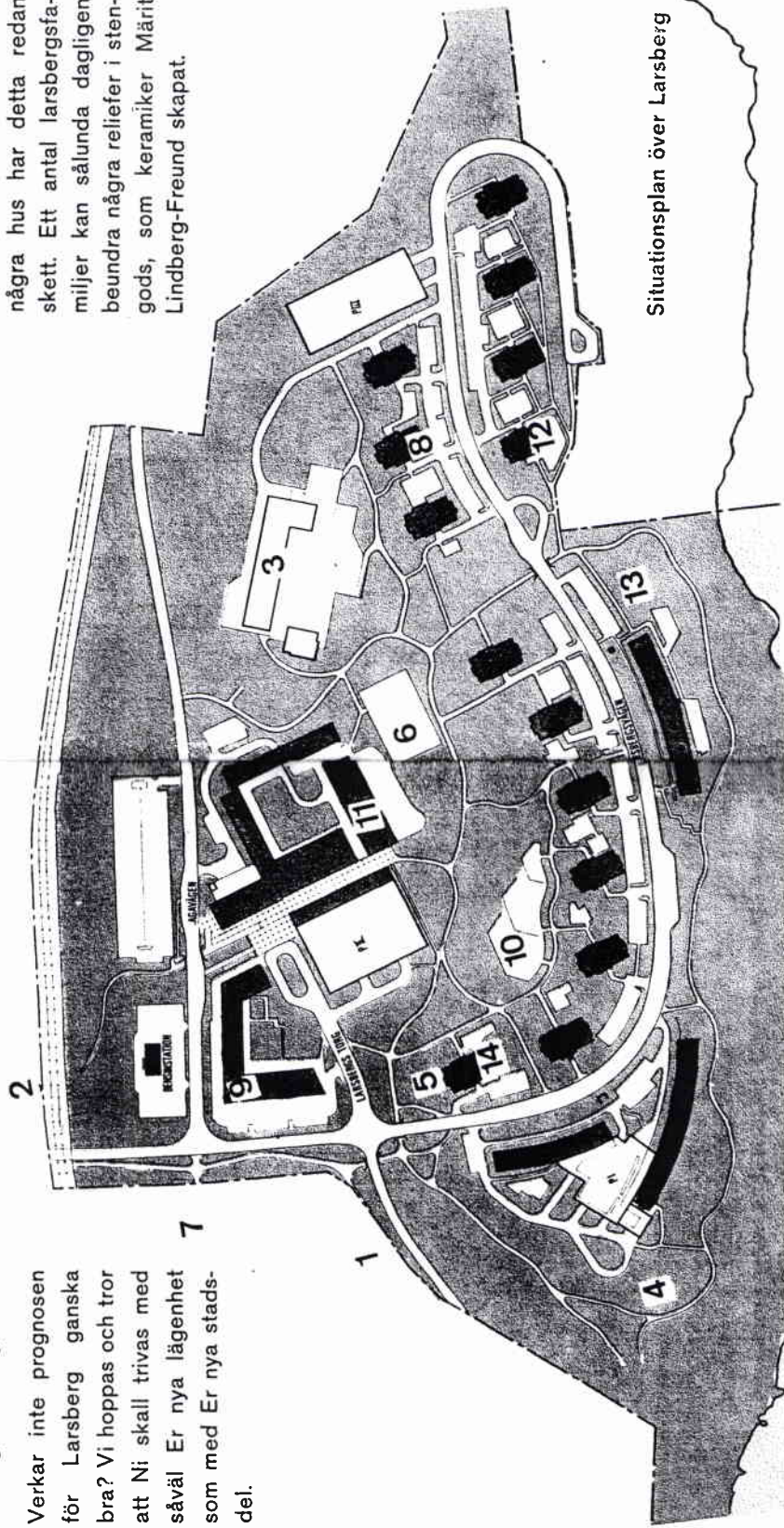
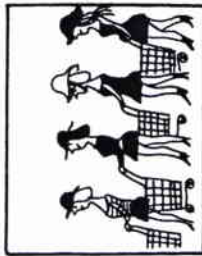
Verkar inte prognosen för Larsberg ganska bra? Vi hoppas och tror att Ni skall trivas med såväl Er nya lägenhet som med Er nya stadsdel.

500 nya larsbergare

Hittills har cirka 1 100 lägenheter blivit inflyttningsklara och c:a 3 000 människor bor nu i Larsberg. Under 1969 blir ytterligare 148 lägenheter färdiga och c:a 500 larsbergare kan flytta in.

41 lägenheter Agavägen 30, 32, 34 klara	1.9	1969
41 " " 24, 26, 28 "	15.9	1969
28 " " 20, 22 "	1.10	1969
38 " " 14, 16, 18 "	15.10	1969

Till hyresgästernas trevnad kommer de flesta trappuppgångar att förse med någon form av konstnärlig utsmyckning — i några hus har detta redan skett. Ett antal larsbergsmiljer kan sålunda dagligen beundra några reliefer i stengods, som keramikern Märit Lindberg-Freund skapat.

Situationsplan över Larsberg

Och utomhus? Där kommer keramiska krukor eller något liknande att placeras. Ett antal konstnärer sitter just nu och prövar olika idéer.

Största barnstugan

Lidingös största barnstuga är nu färdigbyggd i Kvarteret **Klockbojen** vid Larsberg centrum (11)*. De första barnen har börjat efter industrisemestern i sommar. Barnstugan rymmer 6 avdelningar med 8 till 15 barn vardera beroende på barnens ålder. Nytt för staden är att en avdelning inrättats som halvdaghem med två grupper barn. Förutom den nya barnstugan finns i Larsberg redan en **dag-hemsavdelning**, Larsbergsvägen 44 (12) och en **lekskola**, Larsbergsvägen 9 (14). Anmälningsblanketter kan rekvideras från **Barnstugebyrån, Box 35, 181 21 Lidingö**.

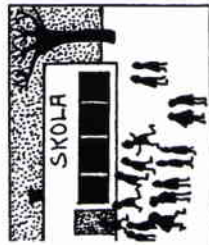
För lekskola krävs ingen anmälan, i stället utsänds inbjudan till lekskola till barn i lämplig ålder. Socialförvaltningen disponerar tillräckligt många lekskoleplatser för att kunna erbjuda alla barn ett förskoleår innan skolan börjar.

Barnparkering/parklek

Vid fastigheten Larsbergsvägen 42 har Lidingö stads barnutillsynsdelegation öppnat en barnhage där barn mellan 2-4 år tas emot av en lekledare. Barnsysselsättningen är uppdelad på två timmarspass 8.15-10.15, 10.30-12.30 samt 13.30-15.30. I händelse av dåligt väder inställes parkleken. Avgift 1 kr för 2 tim.

Lågstadieskola kommer

Tills vidare hör larsbergsbarnen till **Bodals skola** (1). Tack vare en gångtunnel under Larsbergsvägen och Bodalsvägen får alla barn en trafikskyddad väg till skolan. Bodals skola har hittills bara rymt låg- och mellanstadium, men från och med i höst finns också en högstadiesavdelning. Närmaste gymnasium är **Gångsätraskolan** (2) på andra sidan larsbergsviadukten. En lågstadieskola speciellt för Larsberg är emellertid planerad till kvarteret Fyrtornet sydöst om centrum och kommer troligen att uppföras med början hösten 1969 (3).

* I texten förekommande siffror hjälper Er hitta en adress på kartan sid 4-5.

Var kan man träffas?

Önskemål om lokaler för mindre sammanträden, informella sammankomster eller bara vardaglig samvaro har framförts av många hyresgäster. I **Bodals gård** vid larsbergsviadukten finns trivsamma lokaler för alla föreningar och grupper. I den tidigare herrgården finns nu 6 mindre och ett stort sammanträdesrum, ett sällskapsrum med en kafeteria, en expedition, som gärna står till tjänst med stencildragning etc samt projektor, bandspelare m m.

Upplysningar och rumsbeställning genom **Gårdsföreståndaren, tel. 767 28 50 efter kl. 15.00**. Lokalerna utlånas gratis! (7)

Till väsentligt subventionerad hyra får **Larsbergs Byalag** disponera en lokal med pentry, toaletterum etc., **Larsbergsvägen 25**. Arrangemang i Byalagets regi meddelas via husens anslagstavlor. (8)

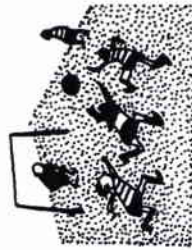
Fritidslokaler för ungdom, vuxna och pensionärer kommer också att inrymmas i det s. k. ungdoms- och pensionärshotellet vid Larsbergs centrum. Se nedan.

Lekplatser för alla årstider

Alltför ofta ser ett nytt bostadsområde ut som om det byggts på en brandgata — inte ett träd, inte en buske har lämnats kvar. I Larsberg har vi emellertid noggsamt aktat allt grönt, som kunnat skonas. Följden har blivit att larsbergarna redan från början har kunnat glädjas åt en grön utsikt från sina fönster.

Nu håller alla parkvägar och lekplaner på att färdigställas och redan i höst kommer området — med undantag för den mark som tas upp av arbetena i centrum — att delvis färdigställas.

Dälden mellan Bodal och Larsberg (4) och marken kring kvarteret **Fyrskoppet** (5) håller trädgårdsentreprenören på att förvandla till parkmark med promenadvägar. Där får Ni en av de många anslutningsstigarna till den strandpromenad, som staden håller på att anlägga längs med hela södra stranden. I oktober i år kommer arbetet att vara klart.

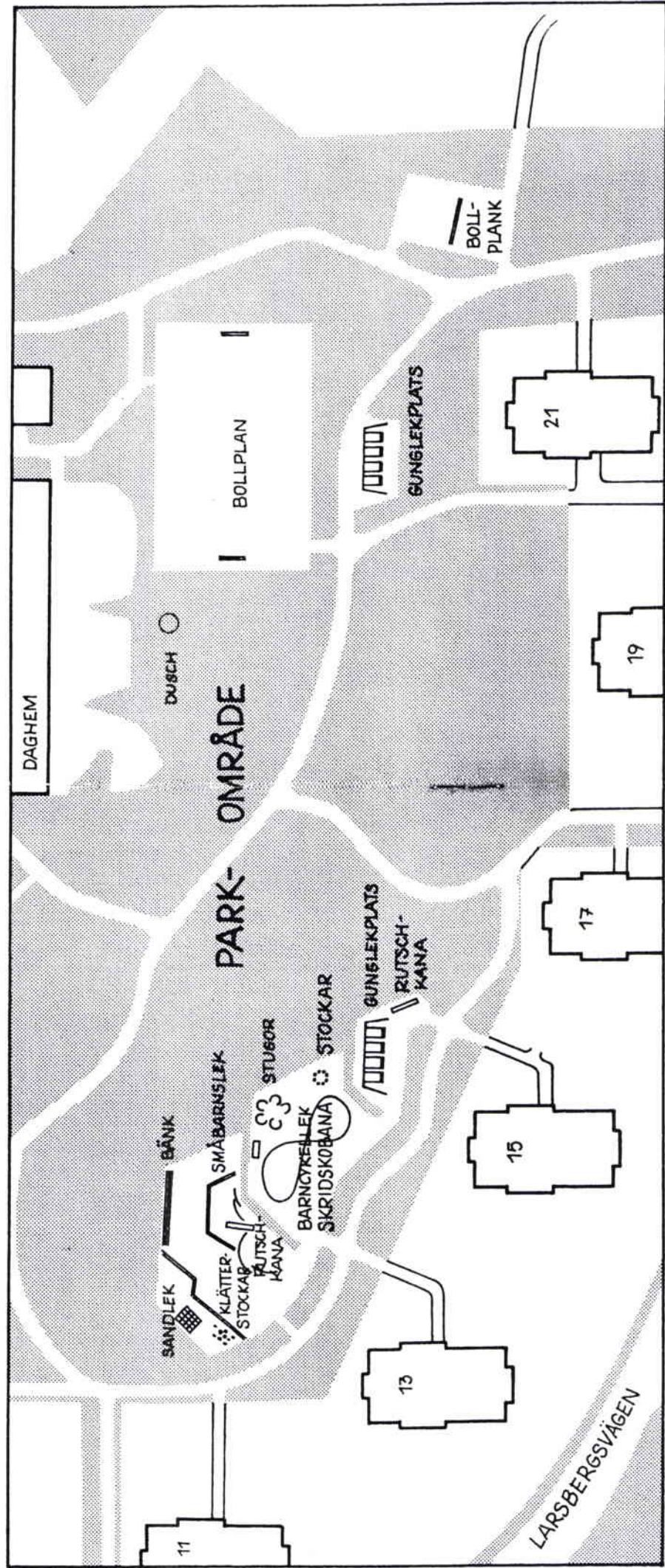
Parkvägen som löper från viadukten vid Bodalsvägen mellan bostadsområdet och centrum fram till Larsbergsvägens östliga del kommer att asfalteras under hösten.

Lekområden, efterlängtnade får vi förmoda, kommer att komplettera de små lekplatser som hör till de olika husen. Mellan centrum och kvarteret Fyrbåken (6) kommer en bollplan — som vintertid förvandlas till skridskobana — att påbörjas under hösten och stå helt klar nästa sommar. I slutningen från bostadshusen förbereder vi en källbacke och en plats för gungor blir färdig till hösten.

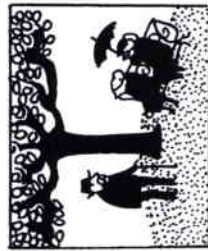
Marken kring de nyaste husen görs samtidigt klar, och då Metro-butiken upphör i samband med att livsmedelshallen i centrum invigs

i november kommer den provisoriska baracken att demonteras och lämna plats för ytterligare ett stycke park. Det stora område som ligger mellan Larsberg och AGA håller på att "snyggas upp" genom att buskar och träd gallras och beskärs. En parkväg kommer samtidigt att anläggas av Lidingö stad mellan Larsberg och AGA station eftersom en stor del av larsbergsborna nog gärna vill ta en genväg till och från lidingötågen.

I stort sett blir det således bara området norr om kvarteret Sjömärket (10) som alltså måste vara litet skräpigt ännu ett tag. Men när centrum står helt klart sommaren 1970 kan bodarna börja plockas bort.

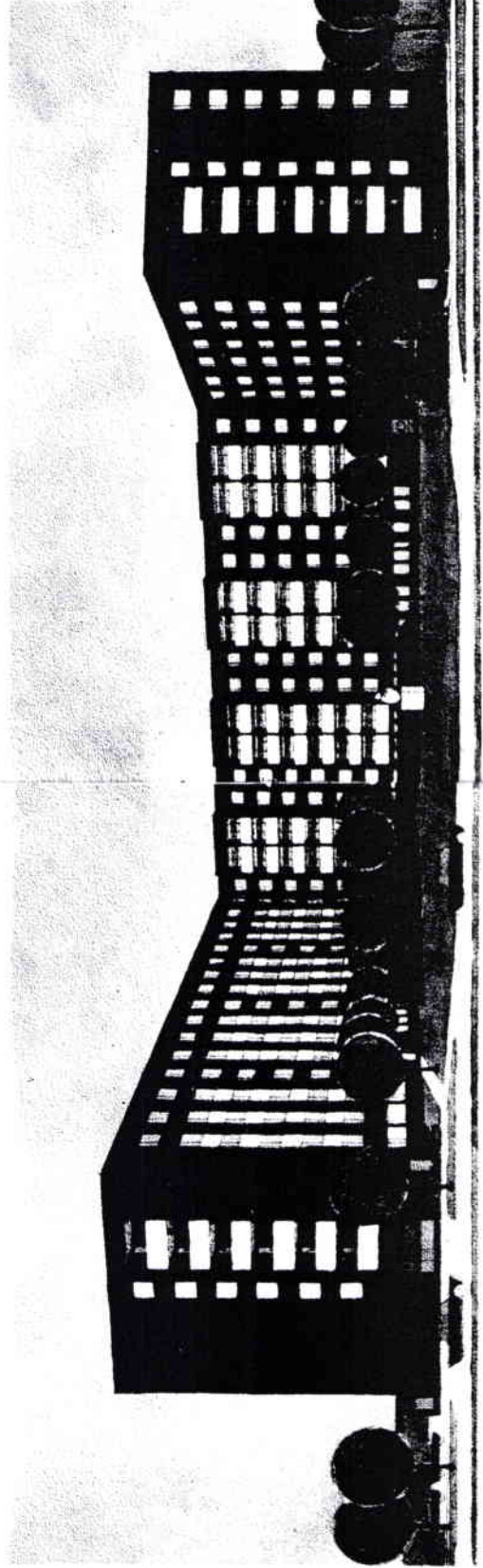
Ungdoms- och pensionärshotell

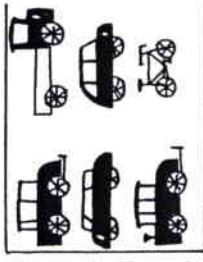
Alla affärer liksom huvuddelen av serviceanläggningarna inom Larsberg samlas kring centrum (se omslagets insida). Speciellt intressant kan huset Larsbergs Torg, vid infarten till centrum bli. Där byggs nämligen ett antal hotellägenheter — en avdelning för ungdomar och en för pensionärer — med städhjälp, matdistribution m.m. Under en övergångstid kommer emellertid pensionärslägenheterna att inrättas som åldersdomshem i avvaktan på att det stora ålderdomshemmet i Gångsätra skall byggas.

Fastigheten kommer därutöver att inrymma en biblioteksfilial, en fritidsgård, terapilokaler och fotvård för äldre. De, som är intresserade av pensionärslägenheter, kan vända sig till fru Westerlind, **fastighetskontoret** och de, som vill veta mer om ungdomslägenheterna, till **bostadsförmedlingen**. Fritidskontoret informerar gärna om fritidslokaler (tel 765 26 20, växel, i samtliga fall).

Ungdoms- och pensionärshotell; nu under byggnad

Trafiksäker parkering

Vilka krav kan man ställa på parkeringsplatser för bilar? Givetvis vill varje familj ha sin bil så nära sig som möjligt, helst under tak. Ändå vill de flesta slippa det buller och de avgaser som större parkeringsanläggningar medför. Men framför allt vill nog de flesta att de parkerade bilarna inte skall bli trafiksäkerhetsrisker; de får inte fungera som lekplatser för kvarterets barn eller skymma sikten för den, som vill korsa en gata.

I Larsberg har stadsplaneförfattaren försökt lösa parkeringsproblemen med P-hus. Ändå har gångavstånden mellan lägenheterna och parkeringsplatserna blivit relativt måttliga. En dryg tredjedel av alla hyresgäster i Larsberg har högst hundra meter till sin bil, knappt hälften mellan 100—200 m och en fjärdedel 200—300 m.

Parkeringshuset P 3 kommer att vitmålas liksom P 1 och P 2 och samtliga P-hus blir lättare att nå efter hand som parkvägarna blir iordninggjorda.

Tyvärr förekommer stölder i P-hus, likaväl som på parkeringsplatser utomhus. För att minska inbrottsriskerna har vi dels infört bevakning i P-husen, dels utrustat även P 2 och P 3 med dörrar. De nedre avdelningarna kommer att avspärras med skgunnebestängsel.

Hur många parkeringsplatser behövs i ett område som Larsberg? När stadsplanen för området gjordes upp i början på 1960-talet beräknades bilplatsbehovet till 1,2 platser per lägenhet, varav 0,2 platser för besöksparkering. Detta stämmer väl med de behov som Statens planverk i sin utredning 1968 kommit fram till. Enligt planverket krävs 13 bilplatser per 1 000 m² våningsyta.

Varför har vi då ansett det nödvändigt att förse gästparkeringsplatserna med parkeringsmätare?

Eftersom parkeringsfrågans lösning helt beror av om P-husen utnyttjas på det sätt, som var meningen, räcker givetvis inte gästplatserna till för hyresgästernas egna fordon. I hyreskontrakten finns ju också bestämmelser om att hyresgästerna inte får ställa sina bilar på andra ställen än i P-hus.

Som de hyresgäster, som bodde i Larsberg redan förra sommaren, säkert minns så var tomt- och parkmarken intill husen ofta belamrade med fordon innan parkeringsmätarna sattes upp. Trots flera skriftliga vädjanden till hyresgästerna följdes inte föreskrifterna. Därför fick ett specialistföretag i branschen, Car Park AB, i uppdrag att hjälpa till att lösa problemet. Efter ingående studier kom vi gemensamt fram till att P-automater måste sättas upp. Vi hade full förståelse för att vår egen maskinistpersonal inte ville fungera som "polis" inom området.

Influtna parkeringsavgifter tillfaller Car Park AB att användas av dem för att finansiera kostnaden för mätare och övervakning.

I samråd med representanter för Larsbergs byalag kommer vi att på prov från den 1.10.1969 till den 31.12.1969 ändra tiden då parkeringsavgift skall erläggas till **alla dagar kl 06-09 och kl 15-21**.

Eftersom vårt parkeringsproblem ej är detsamma som tex det i Stockholms city, kan P-platserna tyvärr inte vara helt avgiftsfria lördagar, söndagar och helgdagar. Orsaken härtill är att besökare bör ha en möjlighet att någonstans parkera sitt fordon.

För att underlätta parkering för gäster, som vistas i Larsberg flera dygn, finns ett speciellt kort att köpa till reducerat pris hos Car Park AB (tel 23 34 10).

Hyor

Hyrorna i Larsberg skall snarast fastställas antingen av det statliga organet Länsbostadsnämnden eller av Hyresnämnden, allt beroende på vilket av följande två alternativa finansieringssystem, som väljes.

Alt 1. Finansiering med hjälp av statliga bostadslån

Vid denna belåningsform fastställer Länsbostadsnämnden i begynnelsekedet en hyra, som understiger fastigheternas självkostnader. Underskottet får fastighetsägaren låna av staten. Detta sk räntelån, som beträffande Larsberg skulle komma att uppgå till mycket stora belopp, skall givetvis återbetalas till staten. För att fastighetsägaren skall kunna amortera på denna extra låneskuld har statsmakterna förklarat sig beredda att tillåta oavbrutna, extra hyreshöjningar under praktiskt taget fastigheternas hela livslängd utöver dem som motiveras av stigande driftskostnader. Dessa extra hyreshöjningar beräknas efter hand bli mycket betydande.

De lånebestämmelser, som staten nu tillämpar, och som skisserats ovan, är nya. De tillkom vid en lagändring år 1967. Lånereglerna var dessförinnan utformade på ett helt annat sätt. Dessa gick då ut på att staten kontant subventionerade räntan, vilken subvention på så sätt kom hyresgästerna omedelbart till del genom lägre hyra.

Alt 2. Finansiering med lån från hypoteksinstitut och andra kreditinrättningar

I detta alternativ skall Hyresnämnden fastställa hyran baserad på fastigheternas faktiska självkostnader. Jämfört med den preliminära hyra, som hyresgästerna fn betalar, kommer hyran att öka, för en del fastigheter mer, för en del mindre, allt beroende på färdigställandeår. Någon extra hyreshöjning för att klara av en amortering på det extra sk räntelånet, som beskrivits i alt 1, blir det alltså inte fråga om här.

Vi anser inte att det, sedan de statliga lånereglerna ändrats, på längre sikt är någon fördel vare sig för hyresgästerna eller för fastighetsägaren att välja alt 1, innebärande en omfördelning i tiden av sådana faktiska kostnader, som ändock skall betalas. Vi har med hänvisning till exploateringsavtalet från hösten 1963 begärt förhandlingar med Lidingö stad i denna fråga. Sådana förhandlingar pågår.

Larsberg i gamla dar

"Larsberg" har varit ett begrepp för lidingöborna i snart 150 år och givit upphov till associationer dels av angenäma stunder vid dukat bord, dels av mindre behagliga strapatser. Namnet Larsberg har nämligen sedan 1800-talets början förknippats med den första lidingöbron och det vårdshus, som låg vid dennas fäste på ön.

Lidingöbron var ett på sin tid berömt "byggnadsverk". Bron, som tillkom år 1803, var förmodligen världens längsta flottbro. Den utgjordes nämligen av en inte mindre än 800 m lång "gata" bestående av trästammar som sammanfogats med ett slags låsanordningar av trä som bättre än spikar och järn lät bron följa med vattnets rörelser.

Det är kanske onödigt att påpeka att en överfart till norra Djurgården, där brons andra fäste låg vid "Lidingö brosvårdshus", kunde vara nog så äventyrlig. Bron var "enkelriktad"; möttes två skjutisar sjönk den flera decimeter under vattenytan. På vintern vände sig bron på grund av islyftningen i vinkel och efter skymningen fick man treva sig fram med hand- och vagnslyktor. Storm och islossning kunde också slita sönder stora delar av bron, och annandag påsk 1858 förstördes nästan hela bron i ett oväder. "Katastrofen" var av så stor omfattning att den berömda målaren Marcus Larsson förmåddes göra en pennteckning av spillorna för Ny Illustrerad

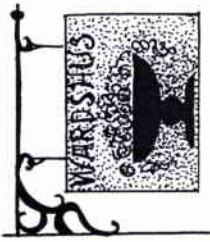

Tidning. Stockholmarna, som fick en stor del av sina mejeriprodukter från Lidingö, fick se mjölkpriset fördubblas omgående.

Mot slutet av 1800-talet började Värtahamnen projekteras, och man blev tvungen att finna en ny broplats, som skulle utgöra ett mindre hinder för den väntade sjöfarten till Stockholms djuphamn. År 1878 inköpte därför Stockholms stad flottbron blott och bart i avsikten att — som också stod i kontraktet — lägga ner den och bygga en ny flottbro vid Ropsten.

Eftersom Larsbergsbron var ett privatföretag, startat av fabrikören Fresk på Elfvik och senare övertaget av "lidingökungen" J. A. Zetterberg på Hershby, måste passerande betala brotull varje gång de skulle till Stockholm. Taxan, fastställd från den 15 nov. 1861 och 20 år framöver, innebar bl. a. att avgiften för en täckt vagn med ett par hästar var 56 öre, för varje åkande (utom kusken) eller gående 6 öre samt för varje får eller svin 4 öre. Resande uppmanades att "köra och rida sakta över bron samt att ej ofreda brovakten".

Betydligt angenämare minnen hyser nog många gamla lidingöbor från vårdshuset vid brofästet. Lidingöförfattaren Björn Gottlieb berättar med förälskelse om ett sentida besök på den gamla krogen: "Fönsterluckorna på Larsberg lyser muntert gula och röda. På gaveln hänger en fyrkantig gaslykta på en vackert smidd järnarm med Sankt Eriks krönta konterfej i medaljongen. Arrangemanget står bra mot de knotiga aplarna vid knuten. Den gustavianska interiören på Larsberg är i och för sig värd ett besök... I skänkstugan står en dekorativ, fyrkantig kakelugn — den första Mariebergaren, sägs det — med patinerade blomstermotiv i rödbrun färgton och bastanta järnluckor. Här borde man naturligtvis sitta framför brasan och steka äpplen framemot jul. I 'Gula rummet' på gavlen med utsikt mot sjön finns också en Mariebergare med nisch och på fötter; dekoren utgörs av snedställda blomsterslingor. I taket hänger en antik ljuskrona, och ett upprigtigt segelfartyg med ankare i modell erinrar om Lidingöns karaktär av stapelstad. Jag får mitt kaffe och studerar som hastigast en på vårdshuset förvarad brotaxa för Larsbergsbron från anno 1813. Taxan gällde alltså då generallöjtnant von Schulzenheim var nybliven herre till Gängsätra, men just då var generalen upptagen av Karl XIV Johans krigsaffärer med Napoleon..."

Dessa sköter Er fastighet

Fastighetsförvaltare:

Byggmästare John Mattson
Förvaltnings AB, Brahegatan 20,
Stockholm. Tel 67 90 40
Förvaltare: Ingenjör Sven Karlsson
Sekreterare: Fröken Birgitta Dahlöf

All den tekniska utrustning i panncentral, fläkthus, tvättstugor etc. som i dag finns i ett modernt bostadsområde fordrar omsorgsfull och sakkunnig skötsel. Inte minst av dessa skäl har vi varit noggranna vid vårt val av servicepersonal till Larsberg.

Vid vår maskinistexpedition, Larsbergsvägen 20, är följande personal stationerad:

Chef för expeditionen:

Maskinist Hans Wedin

Sekreterare och telefonist:

Fru Chris Ohman

Maskinskötare och tekniker:

Herr Björn Ohlsén

Montörer:

Herr Henry Kahl

Åke Genter

Trädgårdsmästare:

Herr Gunnar Persson

Deras uppgift är att se till att hyresgästernas krav på tillsyn och skötsel av fastigheterna blir tillgodosedda.

Maskinistexpeditionen har öppet:

Måndag—fredag kl 9—14, tel 767 20 00, 775 33 00. Som bekant är fastigheterna anslutna till skötsel med betjäning dygnet runt. Vid allvarliga fel, som fordrar omedelbart ingripande, ber vi Er ringa Larmtjänst, tel 22 16 00, om Ni ej kommer fram på maskinistens telefon. Se även anslag i portuppgångarna.

Övrigt

Arkitekt:

Arkitekt SAR Bengt Gate

Konstruktör:

Kjessler & Mannerstråle AB

Byggnadsentreprenör:

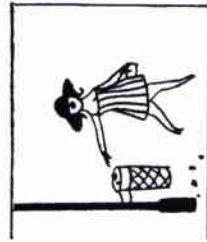
John Mattson Byggnads AB

TILL SLUT ...

Får vi be om Er hjälp med att ...

- inte rasta hundar i sandlådan
- se till barnen, så att de är rädda om planteringarna
- rengöra tvättstugan och maskinerna när Ni tvättat färdigt
- inte ställa barnvagnar, källkar, skidor etc i trapphus eller entrehallar ...allt för den gemensamma trevnadens skull.

Stockholm i augusti 1969

BYGGMÄSTARE JOHN MATTSON FÖRVALTNINGS AB